

Angela LISNIC

ABSTRACT

The study includes the steps of the personal and professional evolution of the associate professor, PhD, Valentin Cusca, the social and personal factors in his professional ascension, the results obtained in the field of managerial and didactic-scientific activity. The first start, of course, takes place from birth, family, parents, childhood friends, the first social values perceived as formative. The motto promoted in life - honesty, professionalism, creativity and good communication with people, a healthy spirit of humor, being sure that the worst things are done with a sharp and serious face. The principle: to have the courage and perseverance to start life again. In the sense of a beginning, life is not a straight continuity by the mere accumulation of facts and events.

Keywords: philosopher, teacher, manager.

Fișierul biografic - Cușcă Valentin

- Născut la 2 octombrie 1950, localitatea satul/comuna Sculeni, Ungheni.
- 1957-1967 - studii inițiale - școala primară Sculeni, mai apoi școala medie Sculeni.
- 1969-1971 - înmatricularea la studii superioare la USM, Facultatea de Istorie, secția *Filosofie*.
- 1971-1974 - continuarea studiilor la Universitatea din Leningrad, Facultatea de Filozofie, specialitatea *Gnoseologia/teoria cunoașterii*, diplomă de excelență (1974).
- 1988-1991 - studii la Institutul de Științe Politice și Administrare Socială din Odessa, diplomă cu mențiune, profesor de politologie și științe sociale (1991).

- 1994-1997 – studii doctorale la Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, specialitatea *Istoria filosofiei/Logica*. Doctor în filosofie, 1997.
- 17 octombrie 2001 – obține titlul de conferențiar universitar.
- Căsătorit: soția Nina, copiii – fiul Andrei, actualmente șef direcție Ministerul Economiei, fiica Elena, educatoare la grădiniță.

Activitatea profesională: social-politică, didactică, managerială

- Timp de doi ani, 1967-1969, nereușind admiterea la Facultatea de Istorie a USM, a lucrat muncitor lăcătuș/lemnar la o asociație mecanică din Sculeni, timp în care a perceput viața din sfera reală a economiei, lucru care a fost de mare folos în viitor.
- După absolvirea Universității (1974) a început activitatea în calitate de profesor de științe sociale la Colegiul de Telecomunicații din Chișinău, iar din 1975, din lipsa spațiului locativ și a vizei de reședință, a plecat la locul de baștină – Ungheni, unde a realizat o activitate profesională consistentă, timp de 15 ani: 1975-1990, urmând posturile:
- Între 1975-1977 – lucrează în funcție de secretar responsabil al societății raionale *Știința*;
- 1977-1980 – Locțiitor șef secție ideologie la CR de partid, Ungheni;

În componența unei delegații, conduse de președintele executivului orășenesc Ungheni V. Voronin, la casa-muzeu „Ion Creangă”, România, 1978.
Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

- 1980-1985 – Șef secție ideologie, responsabil de sectorul învățământ și cultură;

Tineri și cutezători – cu prietenul V. Popa, deputat în Parlamentul RM,
judecător la Curtea Constituțională, Ungheni, 1983.

Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

- 1986-1988 – redactor la ziarul raional, care a reușit o creștere de tiraj de la 11 mii de exemplare la 21 mii de exemplare, datorită unei politici editoriale cu conținut social transparent și critic;
- 1988-1990 – promovat secretar II a CR de partid Ungheni, responsabil de activitatea organizatorică și politica de cadre și reformare ideologică;
- Promovat în 1990 la postul de șef sector la CC a PCM;

În toată această perioadă a fost deputat în Consiliul orășenesc și raional Ungheni, șef comisie tineret și sport. A activat prin cumul profesor de științe sociale în școlile nr. 2 și nr. 3 din Ungheni.

Din 1991 a început o nouă viață, refuzând conștient și asumat activitatea politică și a realizat o carieră pedagogică la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău:

- 1991-1994 – Șef cabinet metodic, lector la Catedra de filozofie a UPS „Ion Creangă”.
- Studii de doctorat, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, susținerea tezei „Perspective raționaliste în evoluția logicii românești (T. Maiorescu, I. Petrovici, P. Botezatu)”, avându-i ca mentori pe cunoscuții savanți: Titus Raveica, Teodor Dima, Petre Dumitrescu, Constantin Sălăvăstru, Alexandru Surdu ș.a.
- În anii 1998-2001 a deținut postul de șef doctorat și masterat al UPS „Ion Creangă”.
- Din 2001-2004 – decan al Facultății Limbi și Literaturi Străine în cadrul UPS „Ion Creangă”.

La deschiderea Centrului American la UPS „Ion Creangă”,
împreună cu ambasadoarea SUA în Moldova, M. Pendelton, 2004.
Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

- În anii 2004-2011 – decan al Facultății Informatică și Tehnologii Informaționale în Instruire în cadrul UPS „Ion Creangă”.

Cu colegii Consiliului Facultății de Informatică în UPS „Ion Creangă”, 2008.
Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

- În anii 2011-2017 – prorector pentru învățământul cu frecvență redusă și activitate financiară.

Împreună cu colegii din Rectorat și Consiliul de administrație, UPS „Ion Creangă”, 2014.
Foto din arhiva Universității.

- Din 2017 – până în prezent – conferențiar universitar, titular al cursurilor *Filosofia educației*, *Filosofia și axiologia valorilor* la Ciclul I și Ciclul II în cadrul UPS „Ion Creangă”.

Publicațiile și cercetările științifice

Este autorul studiilor și publicațiilor în domeniul istoriei filosofiei și logicii. În această serie se înscriu lucrările: *Gândirea filosofică în Europa Occidentală din secolele XVII-XVIII* (1993), *Titu Maiorescu – filosof, pedagog și om politic* (1996), *Unele considerente privitor la logica naturală* (1995), *Noi considerații asupra Micului Compendiu de logică a lui Dimitrie Cantemir*.

A fost preocupat de studiul genezei formelor gândirii și metodologiei de cercetare științifică în *Organonul* lui Aristotel, publicând articolele: *Conceptul Opinie (doxa) în Organonul aristotelic* (2000) și *Conceptul de problemă în viziunea lui Aristotel* (2001).

Experiența în domeniul activității didactice este materializată într-o serie de elaborări și publicații ce țin de fundamente teoretice și metodologice ale educației în contextul reformelor sociale. Relevante în acest sens sunt articolele: *Principii logice raționaliste și aplicarea lor în intercomunicarea instructivă* (1994), *Ipostaze educaționale ale logicii naturale* (1977), *Rațiune și raționalitate în contextul reformării sociale* (1999), *Repere filosofice și religioase în educația umanistă* (2000), *Determinări ale virtuții în context filosofic și logic* (2001).

În perioada anilor 1993-2007 a participat cu comunicări la șapte simpozioane internaționale, ce țin de problemele filosofiei educației și tehnologiilor educaționale moderne. De asemenea, este autorul unor materiale didactice,

programe de studii și alte publicații în materie de Ontologie, Logică și Propedeutică filosofică – *Demonstrația și polemica. Reguli și erori* (1995), *Principii teoretice și metodologice în Logica lui T. Maiorescu* (1996), *Canavaua filosofică a cursului de matematică pentru facultățile de pedagogie*, *Programa cursului de logică generală* (pentru Universitățile pedagogice), *Structuri și semnificații mitofloclorice (elemente de semiotică și semiologie)*. Monografie (2004), *Aura spiritualității noastre*. Monografie (2006), *Operații logice cu noțiuni. Tehnologia didactică la cursul Logica formală* (2007), *Elemente de logică matematică* (2008), *Jocuri didactice în studiul logicii* (2008). Este unul din autorii elaborării principiilor de implementare a Concepției Educației în Republica Moldova, fiind autorul *Reperelor conceptuale (praxeologice) ale activității la nivel de agenți educaționali* (2001). Ultimele cercetări țin de filosofia educației, logică și limbaj educațional, filosofia și axiologia educației. Mulți discipoli au scris și su susținut teze de licență și master în domeniul dat. În acest context pot fi remarcate așa lucrări ca: *Tehnologii didactice la matematică și logică (metodologii și modele tematice)* (în conlucrare cu conf. univ. Victor Pricop, Chișinău, 2012), *Educația în spiritul valorilor în Grecia Antică și perioada contemporană – mic studiu comparatist, în Educația din perspectiva valorilor. Idei, concepte, modele*, articol la conferința națională cu participare internațională, Ed. IV, Alba Iulia 2012; a scris în colaborare cu prof. univ. Nicolae Chicuș articolul *Formarea profesională a pedagogilor în spiritul valorilor și tradițiilor crengiene*, publicat în *Educația din perspectiva valorilor. Idei, concepte, modele*, Tom IV, Cluj Napoca, 2013.

Distincții:

Diploma de Onoare a Ministerului Educației (2000)

Ordinul Gloria Muncii, brevet nr. 3510 din 08.10.2015

Colegii, discipolii despre pedagogul și managerul model V. Cușcă

Alexandra Barbăneagră, prorector pe activitatea didactică: Calm, liniștit, cumpătat la vorbe și la fapte, mereu a găsit soluții onorabile în rezolvarea situațiilor dificile. Totdeauna l-am apreciat pe dl V. Cușcă pentru capacitatea de a „dantela” cuvintele. Are un bagaj bogat de cuvinte, grație lecturii profunde. Cartea a fost întotdeauna pentru dumnealui izvorul nesecar de inspirație și creație. S-a ocupat de un domeniu mai puțin cercetat – filosofia educației – și a excelat în domeniu. Dl V. Cușcă se bucură de autoritate mare în colectiv. Este echidistant, sufletist, responsabil. Nu se lasă atras de nicio situație conflictuală.

Elena Țap, decanul Facultății de Formare Continuă: Domnul V. Cușcă înainte de a-și expune părerea cântărește foarte bine fiecare cuvânt. Este o persoană de o mare cultură generală, foarte inteligent. Dacă i se adresează cineva cu vreo problemă, îl ascultă cu atenție, și, neapărat, găsește o rezolvare. Oricând este dispus să-ți ofere un sfat plin de înțelepciune.

Veronica Trifan, laborant superior, lector la Catedra de informatică: Dl V. Cușcă, filosof de profesie, s-a adaptat perfect noilor cerințe, căutând modalități noi de abordare a subiectelor vechi. Pedagog înăscut, a găsit conexiuni între domenii aparent diferite, bucurându-ne de prelegeri extraordinare, pe care nu le voi uita. Fiind un orator nemaipomenit, ne-a încântat cu discursurile sale de nenumărate ori, la mese rotunde, conferințe și alte activități, pe care le-a organizat ca un manager cu experiență, implicând profesori și studenți. Omul acesta, ca o pâine caldă, imi este ca un far în viață și nu voi uita niciodată clipele în care am putut să învăț măcar o fărâmbă din ceea ce ne-a oferit.

Filosofia vieții dlui Valentin Cușcă – Din interviul cu dl Valentin Cușcă

Ce valoare formativă au avut părinții și anii copilăriei, adică cei șapte ani de acasă în constituirea personalității Dvs.?

Este evident rolul valoric formativ al acestei perioade din viață. Ea este legată de universul rural în care am crescut, de oamenii unui sat de gospodari, cu care am comunicat, de prietenii apropiați. Era perioada în care erau vii multe tradiții și obiceiuri, cum sunt colinda, uratul, jocul satului și altele, care mă fermecau și mă atrăgeau. Părinții, îndeosebi mama și bunica, au fost cei care m-au marcat spiritual și comportamental. Țin minte și acum spusele bunicii Sanda – să faci totul așa, ca să nu-l mâni pe Dumnezeu. Munca, inclusiv cea fizică, era la ordinea zilei, pentru că se trăia material greu și eram un ajutor în toate. Noțiunea și restricțiile legate de drepturile copilului nu existau atunci, dar, pe de altă parte, aceasta a contribuit la formarea unor calități importante, inclusiv a celei de dragoste față de muncă. Bunica, ființă profund credincioasă, mi-a inspirat credința în Dumnezeu și respectarea ritualelor creștine, dragostea de carte, bunăvoință, respect.

Ce plusvaloare a adăugat școala, profesorii?

Școala a avut un rol decisiv în formarea unor așa calități cum sunt conformarea și respectarea regulii, disciplinei, dragostea de carte, citit, moralitate și comunicare socială. Am avut noroc de o școală și de profesori buni, care mi-au pus o temelie bună pentru tot restul vieții. De la o vârstă fragedă am manifestat o predilecție pentru științele umaniste. Nu în ultimul rând, școala mi-a format și abilitatea de autoapreciere obiectivă, viziunea perspectivei.

Studiile superioare, profesionalizarea, ce importanță valorică au avut în activitatea ulterioară și în viață?

Valoarea studiilor superioare în acea epocă era mult mai apreciată, inclusiv și pentru faptul că exista o competitivitate strânsă, mai ales la facultățile umaniste. Era o performanță să fii admis, apreciat în comunitate, mai ales în cea rurală. N-am reușit din prima, dar cu atât mai mare mi-a fost bucuria fiind admis la Universitatea din Leningrad, la filosofie, specialitate rară și atunci, și acum. Am avut noroc de profesori notorii: filosofi, psihologi, sociologi, ba chiar și fizicieni și

matematicieni, reușind o pregătire complexă în Gnoseologia/Teoria cunoașterii sau așa-numitul Materialism dialectic. Am realizat o teză în fenomenologia existențialistă, în baza literaturii în limba franceză, la profesorul Mihail Kisseli, ulterior academician. El mi-a format abilități pentru selecția literaturii bune, mai puțin afectate de încorsetarea ideologică, lucru care m-a marcat pentru întreaga carieră pedagogică și managerială.

Prin ce v-au marcat anii de activitate ca tânăr specialist, la începutul carierei?

Recunosc că începutul carierei n-a fost unul fericit. Întârziind la repartizare, n-am nimerit într-o instituție de învățământ superior, ci într-un colegiu de telecomunicații. Au existat unele cauze personale. Dar a fost un început, care n-a durat prea mult, doar o jumătate de an, după care, în ianuarie 1975, m-am transferat în Ungheni, unde, absolut întâmplător, destinul m-a plasat la o activitate legată de propagarea cunoștințelor – societatea „Știința”. Prin cumul, activam și cadru didactic. Ulterior m-am încadrat într-o carieră administrativ-politică. Bunele cunoștințe și abilități universitare și aici mi-au fost de mare ajutor. Mi-am rezolvat rapid problemele spațiului locativ și altele, dar permanent eram cu gândul la filosofie. Ulterior, în anii 1988-1991, am absolvit și Institutul de Științe politice și administrare socială din Odessa, acesta încadrându-se într-un fel de formare continuă.

De ce ați preferat angajarea la UPSC la o anumită etapă a vieții?

Așa a vrut soarta, dar cred că și cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru că a fost ceva de bun augur. Era o perioadă tumultuoasă cu ample restructurări sociale, valorice și naționale. Spiritual, eram adeptul schimbărilor, cu toate că am fost pus în situația s-o iau de la început, revenind la preocupările filosofice și didactice. Predilecția pentru pedagogie am avut-o de mic copil – îmi plăcea comunicarea, atât cu semenii, cât și cu cei mai în vârstă. Iar pedagogia este, în esență, o relație de comunicare educațională. Așa mi s-a realizat, cred, vocația personală. Am făcut un efort de profesionalizare continuă, luând doctoratul în filosofie (logică) la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. Astfel am reușit să mă încadrez profesional și științific în domeniul filosofiei și logicii cu aplicare în domeniul educației, domeniu în care activez de peste 30 de ani, realizând și o carieră managerială, în calitate de decan și prorector.

Ce concluzii ați trage din experiența didactică și managerială?

Concluziile sunt multiple, de ordin spiritual, didactic, moral și managerial. În general, mă consider un realist rațional fără excese de optimism sau pesimism. Mă strădui permanent să păstrez măsura și echilibrul în tot ceea ce fac sau proiectez, cu toate că nu sunt indiferent, ba chiar poate uneori percep emotiv unele situații, mai ales cele tensionate. În rest, sunt în zodia balanței și mă strădui de șapte ori să măsoar și o dată să tai.

Astfel, unele concluzii ale experienței trăite ar fi succint următoarele:

- Să fiu onest și sincer și să apreciez aceste calități la ceilalți.

- Să mă autoapreciez real și să fiu obiectiv cu apropiații, colegii și orice altă persoană.
- Să am curajul să recunosc greșelile și înțelepciunea, să învăț din ele și să nu le repet.
- Să apreciez modestia, să nu mă laud.
- Să-mi cultiv abilitatea de a lucra în echipă și a prețui aportul fiecăruia.
- Să prețuiesc oamenii așa cum sunt ei și să le doresc binele, să nu fiu invidios.
- Să nu ascult bârfele și să nu bârfesc.
- Să știu a învăța de la alții, inclusiv de la studenți.
- Să nu pretind niciodată că știu adevărul absolut, pentru că totul este relativ.
- Dacă comit vreo eroare în predare, să revin și s-o corectez.
- Să fiu creativ în limita bunului simț, să nu mă aventurez.
- Să însușesc și să aplic arta compromisului rezonabil.
- Să cred sincer în Dumnezeu, să-l am în suflet și să fiu împăcat cu el.
- Să nu fac altuia ceea ce nu-mi place, dar să fac ceea ce nu-mi place, dacă e necesar.
- Accept schimbarea/reforma care îmbunătățește starea de lucruri, dar nu o complică.

Ce ați dori să vă aducă viitorul?

- Mă rog lui Dumnezeu de sănătate, căci sănătatea e mai bună decât toate.
- Armonie în familie și în relațiile cu oamenii.
- Să contribui la educația nepoților, să le transmit ce am mai bun din experiența vieții.
- Să mai pot face ceea ce îmi place - să citesc și să scriu, să comunic cu studenții și colegii.

Împreună cu familia, Ungheni 1986. Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

Nepoței dragi – bucuria și speranța bunelului.
Foto din arhiva personală a dlui V. Cușcă.

Bibliografie:

1. Arhiva personală a dlui V. Cușcă.
2. Dosarul personal, Departamentul Resurse Umane, UPS „Ion Creangă”.
3. Pedagogul și managerul model Valentin Cușcă. În: *Făclia*, 17.12.2017, p. 10.